

Llengües i lleis

Jacques Toubon. El ministre de Cultura lamenta el fet que l'estat francès no consagri una part considerable del pressupost general a la difusió de la llengua francesa.

Tal com era concebible, baldament alguns no ho gosessin ni imaginar, el Govern Balladur s'ha sortit amb la seva i ha fet aprovar una llei de "defensa del francès" que més aviat resulta "de policia lingüística". Què se n'ha fet de les promeses de François Bauron, el gascó ministre de l'Education Nationale, que volia redreçar els mals causats per dos segles de persecució de les llengües minoritàries? Ningú no li ha sentit dir res quan es discutia si s'aprovava una llei més perillosa que mai per al futur d'unes parles ja excessivament amenaçades. Bé és cert que un article precisa que les disposicions de la llei "s'apliquen sense perjudici de la legislació i de la reglamentació relatives a les llengües regionals". Seria millor que se'n riguessin directament, ja que, si bé hi ha una legislació avui en vigor, aquesta es remunta a l'anomenada Llei Deixonne del 1951, ben magra per cert, i que només a través de circulars i no de lleis, ha estat estesa molt lentament. Com per exemple al cors, al qual s'aplica només des del 1974.

Llengua vigilada, potència difunta. És possible que l'aplicació de la llei acabi enfon-

El reforçament de les mesures de "protecció" del francès amaguen un menyspreu absolut pels drets de les llengües minoritàries del mateix estat. Un exemple que Itàlia també segueix.

sant-se en el ridícul. Caldrà veure com podran aplicar-se les multes duríssimes que amenacen els qui no utilitzin el francès en tot i per tot. Al capdavant, no deixa de ser curiós que la vigilància del francès bo i veritable també estigui confiada als veterinaris i els duaners. Per això és possible que, a partir d'ara, la imatge de la llengua francesa anirà lligada a la d'un *gendarme* armat amb un bastó. Ja que l'estat francès sembla creure que podrà expulsar les paraules estrangeres tal com, durant anys i ara com ara, ha pogut expulsar els estrangers que no li convenia tenir al seu territori.

Fa molt de temps que acostumo escoltar ràdios franceses, el matí a primera hora. Des de la llei, i amb l'obligació d'un màxim de cançons en francès, els resultats són gàl·licament ridículs.

Podeu imaginar-vos el que dóna una cançó rock, o dels Beatles, amb l'ampullositat del francès? Doncs el que ara retransmeten són coses així. Fins i tot, hi he sentit esbrincar els *Gipsy Kings* perquè, com tothom sap, aquests gitanos francesos canten en espanyol. És clar que, en el seu cas, acaben per predominar les divises damunt del color de la divisa.

En tot cas, la nova llei francesa, l'han anat gestant des de fa anys i hi han dedicat totes les influències polítiques i les excuses ideològiques que han pogut arregar. Sabien que podien comptar amb un xovinisme innat que, amb motiu de la discussió de la llei, s'ha posat en relleu. Algunes disposicions, com la referent al predomini absolut del francès als congressos científics, han estat endurides en passar a mans de senadors i diputats. Alguns han lamentat que es permetés, encara, els anuncis en llengua anglesa durant els vols interiors. I no ha faltat qui

gran manera de les mateixes fonts autòctones.

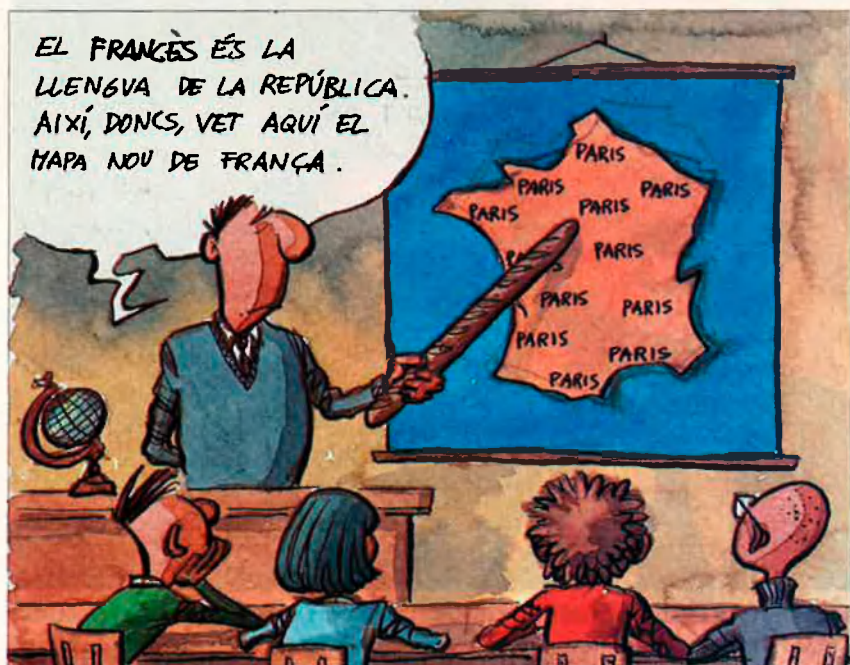
De París a Itàlia, un parer semblant.

Pensant, segurament, que a l'estat espanyol ja hi ha qui defensa les mateixes posicions franceses i que, de tota manera, hauria de topar amb l'oposició dels catalans, dels bascos i d'alguns gallecs, el Govern de França no hi ha fet cap acció oberta a favor seu. Però sí que ho ha fet a Itàlia, i no per casualitat. Ho ha fet el mateix ministre de *Culture*, Jacques Toubon, en un article a *La Stampa*. Des de les primeres línies, el ministre hi lamenta el fet que l'estat francès no consagri una part considerable del pressupost general a la difusió de la llengua francesa. Fa notar que, per exemple, el Japó ha valorat els riscos de marginació que podrien fer córrer a la seva llengua i a la seva economia la generalització de l'anglès en les noves tecnologies. I, per això, els japonesos de recerca importants per tal d'impedir que, en un món en què la comunicació passa per les màquines, l'anglès acabi arraconant el japonès.

Diu el ministre (amb unes raons que són vàlides a favor de totes les llengües, les que els francesos oprimeixen també) que qualsevol pot adonar-se que l'ús d'una llengua estrangera mai no és innocent. En molts casos es converteix en un instrument de domini, un agent d'uniformació, un factor d'exclusió social i, quan es fa servir per esnobisme, una base per al menyspreu.

Però això encara no li basta al ministre francès, que continua impertèrrit dient que negar-se a crear, a comunicar en la llengua pròpia és aproximadament el mateix que privar-se del geni propi, de la capacitat pròpia d'expressar un pensament creador. De fet l'article, l'hauria pogut firmar qualsevol defensor de les llengües no oficials de França. Com és possible que una persona, que és ben lluny de ser un ximple, no tingui prou sensibilitat per a adonar-se que aquestes coses són les que passen a l'estat francès, referides al basc, al català, al bretó, al cors, al flamenc, a l'occità i a l'alemany d'Alsàcia? Però el fet és que les autoritats franceses, fins quan algú els enfronta amb successos com els que passen a Còrsega o a Euskadi del Nord, insisteixen amb tota la barra a dir que ells no tenen cap problema de minories nacionals.

He dit que no era estrany que els francesos haguessin volgut actuar a Itàlia. La raó és que, sobretot a partir de les dues dècades de govern feixista, als italians els inculcaren, no ja el menyspreu sinó fins i tot la por de les parles distintes de l'oficial. Com és ben sabut, de la por a l'odi només hi ha una pas, i sovint el van fer. Després, el mig segle de governs democratacristians es va distingir per una negligència de vegades benèvola. En el pitjor dels casos, hi hagué animadversió activa; és el que passà amb l'alemany del Tírol. En el millor cas, si potser no feren

alabés el francès arrelat a les antigues colònies. O qui comparés la defensa de la llengua amb la de l'agricultura. Quan pensem de quina manera agressiva la "defensen", no és gens estrany que les protestes dels bretons i d'alguns alsacià hagin quedat negades enmig del magma general.

Els especialistes sensats —i en són molts— estan d'acord que no són pas els anglicismes els qui amenacen la llengua francesa. Sí que ho fan, en canvi, les insuficiències de l'actual sistema educatiu francès. El dia en què rehabilitin la gramàtica i l'ortografia pròpies de la seva llengua, o que l'escola recuperi el nivell que havia tingut, el francès estarà defensat amb escreix. Perquè és obvi que cap llei no reemplaçarà un bon mestre. Dit d'una altra manera, si molts adolescents francesos ignoren qui era Molière, prenen Saint-Exupéry per un sant del calendari, pensen que el nom del botànic Jussieu és només el d'una estació de metro, i si escriuen de manera fonètica les paraules més senzilles, el "model cultural americà" i la "parla anglosaxona" no hi tenen res a veure. Les formes argòtiques parisenses, que omplen els anuncis escampats arreu de l'hexàgon, revelen ben bé que, si hi ha perversió de la llengua, aquesta ve en

res en contra, tampoc no feren res a favor.

No fa gaire, el patriotisme italià ha tingut ocasió de manifestar-se amb tota plenitud. Ha estat amb motiu dels Jocs Olímpics d'Hivern de Lillehammer. En la competició celebrada en aquella localitat noruega, els atletes italians tingueren un paper primordial. La llàstima, per a molts, és que molts d'aquells atletes vencedors provenien de zones de minories lingüístiques de l'estat italià, començant per la cèlebre Stefania Belmodo. De fet, el president del Comitè Olímpic nacional italià va dividir els atletes segons que els seus noms fossin "impronunciables" o "pronunciabilíssims". Així, Bibian Perez i Morena Gallizio, italians del Tirol del sud, li resultaren força agradables de pronunciar. Sobretot en comparació amb el nom de Gerda Weissensteiner. La qual, pobreta, es trobà que havia de pagar molt durament el goig de la victòria. D'una banda, per la mort del germà, succeïda pocs dies abans, així com pel robatori de la seva medalla d'or durant el funeral. Però també per un munt de polèmiques que suscità una frase seva publicada al *Herald Tribune*. Efectivament, en ser preguntada si parlava alguna llengua estrangera, l'atleta sud-tirolesa havia declarat: "*Ich spreche nur eine Fremdsprache, und zwar italienisch*". O sigui, "Parlo una sola llengua estrangera, és a dir, l'italià".

Durant el terratrèmol subsegüent, el president del Comitè Olímpic italià (CONI) s'apressà a dir que Gerda era "molt més italiana que d'altres", i ella mateixa, amb llàgrimes als ulls, s'hagué de desdir de les pròpies paraules. Però en defensar-la, acabà per sorgir la proposició que es creés un equip d'atletes sud-tirolesos, que constituís només un apèndix del grup italià. Qui havia estat durant anys síndic de greuges del tirolesos del sud declarà, en resposta a les pressions de Pescante, el president del CONI, que allò que Gerda Weissensteiner havia dit era la pura veritat: "Jo mateix, fins als deu anys, no vaig parlar ni una paraula d'italià; i qualsevol llengua que s'aprenqui després de la materna, cal considerar-la estrangera".

La major part d'esquiadores de la selecció italiana són sud-tiroleses. Les minories nacionals a Itàlia també pateixen de valent per fer valer els seus drets.

Les pressions de Pescante havien apuntat que si un atleta no demostrava ser "un italiano vero" podria córrer el risc de quedar exclòs de les competicions internacionals.

Fossin certes o no aquelles amenaces, el fet és que la pressió psicològica ja havia estat exercida. Encara hi ha qui pot recordar el que passà en el curs de les Olimpíades celebrades a Roma, quan el pentatleta Karl Putz fou presentat com a "Carlo Puzzi". A tort o a raó, després dels resultats de les últimes eleccions, són molts el qui poden no sentir-se segurs. Al capdavall, alguns candidats neofeixistes no deixaren de proclamar el retorn, sota sobirania d'Itàlia, "d'Istria i de Dalmàcia". Amb el que passa a l'antiga Iugoslàvia no cal dir que aquesta mena d'exigències són, com a mínim, poc prudents i, en tot cas, no auguren res de bo per a les minories d'Itàlia.

Jordi Ventura

VOTA

Europa

TU DECIDEIXES

EU
esquerra unida
país valencià